

УДК:
316.1

Оригинални
научни рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XXIII) X, vol=27
Бр. 1 / 2011.
стр. 173-185.

Љубиша Митровић
Филозофски факултет у Нишу

ПЛЕДОАЈЕ ЗА ОБНОВУ КРИТИЧКЕ И ХУМАНИСТИЧКЕ УЛОГЕ САВРЕМЕНЕ СОЦИОЛОГИЈЕ

*Социологија почиње ослобађајући свет од илузија
и наставља ослобађајући себе.*

(Алвин Гулднер)

*Садашња је задаћа социологије да друштва
доведе до спознаје о њиховој акцији.*

(А. Турен)

Сажетак

У прилогу аутор најпре даје приказ стања и тенденција у савременој социологији, коју карактерише дисциплинарни хаос, парадигматска доминација неопозитивизма и функционализма, криза етике позива социолога, као и висок степен инструментализације за потребе текућих елита, у функцији друштвеног инжењеринга и мегакапитала.

У фокусу ауторове анализе налази се потрага за обновом критичке функције у савременој социологији, која би разматрањем система расподеле друштвене моћи, разоткрила и демистификовала изворе и механизме експлоатације и владања у националним оквирима и глобалном светском систему.

Аутор сматра да социологија уколико жели да измакне погубним замкама савремене апологије центара моћи, мора да стратегијски правац својих истраживања врати на изучавање система расподеле друштвене моћи и нове облике експлоатације и неолибералног тоталитаризма у условима асиметричне глобализације,

која у глобалном светском систему производи моноцентрични глобализам, уводећи свет у нове облике не-реда, неједнакости и сукоба.

У свом прилогу, аутор се залаже да социологија ре-афирмише своју критичку и хуманистичку улогу, као и да се резултати њених истраживања повежу са прогресивним покретима друштвених промена који у нашој савремености треба да реализују циљеве недовршене грађанске револуције изражене у програмском слогану „Слобода, једнакост, братство“. Он то своје залагање дефинише као пледоаје за „ново просветитељство“ – и потребу да социологија помаже активној партиципацији грађана у самопроизводњи савременог друштва и еманципацији човека. Речју, да служи часним циљевима свог научног позива и Истини, Доброти и Еманципацији, како је Имануел Волерстин прецизно дефинисао њену улогу.

Свој рад аутор поентира: пледоајеом за обнову хуманистичке деонтологије позива социолога и критичке улоге интелектуалаца у савремености.

Кључне речи: социологија, савремено друштво, апологија, критика, еманципација

ОД УСПОНА ДО ПАДА КРИТИЧКЕ МОЋИ САВРЕМЕНЕ СОЦИОЛОГИЈЕ

Седамдесетих година XX столећа, социологија је доживела суспон и бум, полет и експанзију попут плиме таласа моде. Својим истраживањима и резултатима критике савременог друштва – пробудила је имагинацију младих, бунтовне генерације о потреби радикалне измене ауторитарних структура на универзитету и друштву, на Западу и Истоку. Мајски студентски покрет широм планете, који је извео својеврсну мини побуну и револуцију (Хипи и Baby boom генерација), уздрмао је темеље светског поретка. Он је као узорне теоретичаре имао врхунске социологе и социјалне филозофе (Маркузеа, Лефевра, Блоха, М. Марковића...). У то доба плејада критичких социолога, попут Бурдијеа, Ботомора и Бергера, пише о успону позива социолога, подвлачећи да је социологија, „критичка лектира друштвене праксе“, критика друштва, усмерена на радикално оспоравање владајућег поретка, капиталистичке, етатистичке и технократске моћи у савременом друштву и његовог светог тројства (новца, власти и технократије).

Овакав полет социологије – идејно теоријски нашао је изворе и утемељење не само у младом Марксу и његовој хуманистичко-еманципаторској филозофији, већ и у обновљеној критичкој теорији Франкфуртске школе, као и у Милсовој радикалној социологији, као критици елита власти. На том фону настао је срећан спој интелектуалних покрета и нових друштвених покрета, као носиоца новог друштвеног сензибилитета у освиту настанка постмодерног доба, о коме је Волерстин писао да је доба кризе и могуће револуције. Нажалост, револуционарне наде и идеали срушени су компромисом алијансе моћи врхова комунистичке хијерархије са Истока и плутократске-политократске класе са Запада. Наиме, студентска револуција, повезана са радничком, почела је озбиљно оспоравати легитимитет светских елита у борби за нови свет. Опортунизам званичне левице (вођства већине комунистичких партија) и Западне деснице, угушили су овај револуционарни полет и интегрисали младу генерацију, њихове студентске лидере у капиталистички поредак моћи. Из ове генерације 68-осмаша (Режи Дебре, Јошка Фишер, Данијел Кон-Бендит...), касније ће се регрутовати политичари етаблирани у поредак, а један број незадовољних бунтовника (у лику црвених бригада и директне акције), завршио је по затворима широм Европе и света.

У периоду 70-тих година социологија и друге друштвене науке помогле су развоју критичке самосвести, покретима оспоравања капитализма и тоталитаризма, обнови револуционарне енергије и мисије интелектуалаца као „савест својих народа“, развоју друштвених покрета као актера. Они су својим истраживањем и деловањем оспоравали бирократизоване партије и делегитимисали опортунизмом задојене њихове вође, који су пристали ради својих партикуларних интереса, да буду интегрисани у владајући поредак моћи. Тако је настала нова издаја револуције од стране једног броја бивших 68-осмаша, који су након слома студентског покрета и радикалне нове левице, својим опортунизмом помогли пацификовању и американизовању левице у Европи.

Социологија и интелектуалци – од тог доба, у коме су доживели кулминацију властитог идентитета аутентичних бораца за истину и еманципацију, и властите борбене партиципације у јавном животу, почињу да се повлаче са барикада, да се увлаче у своје егоистичне љуштуре, институте и официјалне професије и поделу рада. Њихова критичка улога замењена је инжењерском, а маркси-

зам, као критика свакидашњег живота и утопија могућег мењања света, напушта се и замењује се либерално-демократским концептом Поперовог „отвореног друштва“. У парадигматско теоријском смислу почињу доминирати структурализам, функционализам и неоинституционализам који доживљавају полет. На том фону у савременом социолошком систему и праксеологији настаје обнова неопозитивистичког вулгарног емпиризма, експлозија дисциплинарног хаоса, успон размрвљеног рада у социологији, а социологи од макротеоријске анализе и критике друштва, концентришу се на ужа научна поља, развојна и акцијска истраживања. Критичка истраживања стратегија развоја и могућности напретка друштва, замењује системска апологетика. Интелектуалце, у јавном животу, замењује прагматична, системска интелигенција. На делу је успон инжењерске социологије и идеолатрија „човека организације“ и једнодимензионалних специјалитета. Политичка сфера постаје поприште демагога и политиканата, макијавелиста и услужних пудлица, док је све мање аутентичних лидера – државника. Социологију потискују науке о менаџменту, дневни журнализам и рекламација.

Успон *постмодернизма* у култури, довео је и у социологији до напуштања теорија крупног формата и отвореног проглашавања, оспоравања истине, као сазнајног израза тоталитета и афирмације, под фирмом теоријског многогласја и плурализма релативизма, сваке теорије у науци. Рад на парче, за потребе нових и старих газди (корпорација, партија, локалних и националних институција), произвео је нову сиву зону у науци, са бројним псеудонаучницима и злоупотребом теорија и метода. Социологија је постала пука слушкиња центара моћи, а Бергер је почетком 90-тих објавио свој ламент о кризи, опозиву и смрти социологије као науке.¹⁾

Урушавање *социјализма* додатно је утицало на осеку критике у друштвеним наукама, дефанзиву и пацификовање левице као покрета у Европи и свету. Дошло је до јачања апологије наспрам нове глобалистичке мисије мегакапитала и њихових интелектуалних трабанта и апологета. Критичку улогу социолога, почели су да замењују бројни спин мајстори, аналитичари који са становишта поретка моћи и „политичке коректности“, у име Великог брата, „шминкају мртваца“, бавећи се естетизацијом кризе и нове Орвेलијане, која настаје пред нашим очима. *Дух неоконзервативне ре-*

1) P. Berger, «Sociology: a disinvasion», *Society*, november/december, 1992.

стаурације, произвео је не само нову предаторску транснационалну класу и компрадорску буржоазију, већ и псеудонаучнике и „коваче новог прогреса“, као лакеје мегакапитала; нове опортунисте, фолиранте и демагоге, којима је до истине у друштву стало као „до лањског снега“.

Социологија, као наука и позив је, не само за пола века – од 70-тих година XX века до данас, доживела метаморфозу од „заједничког интелектуалног именитеља културе савремености“ (Р. Милс), преко бунтовног, сумњивог лица из Мајских збивања 68, до апологетског инжењеринга, интегришући се у поредак моћи и губећи имиџ науке радикалне истине и креативне деструкције која је помагала новим друштвеним покретима у њиховој интелектуалној одисеји и политичкој тежњи да сазнају и мењају савремени свет.

**О ПОТРЕБИ СОЦИОЛОШКЕ АНАЛИЗЕ ГЛОБАЛНЕ
НЕОЛИБЕРАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КРИТИКЕ
МОНОЦЕНТРИЧНОГ ГЛОБАЛИЗМА КАО
ПОСТМОДЕРНОГ ТОТАЛИТАРИЗМА, КАО И
ДЕМИСТИФИКОВАЊА ИЗВОРА АКТУЕЛНЕ
СВЕТСКЕ КРИЗЕ**

У нашем теоријском промишљању проблема савремене социјалне динамике, следимо *Туренову акцијску парадигму* о значају стратегија развоја и система друштвених акција за разумевање начина самопроизводње друштва и историјских типова друштвених односа. Полазећи од ове тезе, ми узрочну матрицу актуелне кризе налазимо у неолибералној стратегији развоја и асиметричном моноцентричном типу глобализма, који су омогућили неконтролисани монопол финансијске буржоазије и плутократске класе у савремености, из чије је одисеје похлепних и разуларених интереса, произведена савремена криза, која је структурна и дугорочна и која се у постојећем капиталистичком систему не може разрешити.

У савремености присуствујемо једној *апсурдној контрадикцији* између хипертехнолошке развијености и умрежености света и социјалног субразвоја, дефицита социјалне солидарности (М. Кастилс). Из овог раскорака нарасле су структуралне социјалне неједнакости и регионалне противречности и глобални сукоби. Све је већи развојни јаз између Севера и Југа, између различитих друштвених класа и слојева. Руски филозоф и социолог А. Панарин, између осталог о томе пише као о необјављеном светском *грађан-*

ском рату између богате мањине и огромног дела осиромашеног човечанства или како други кажу – остатка лумпенпланете. Нажалост, мали је број критичких научника из области савремене социологије и економије који указују на праве узроке и дубину друштвене кризе. Овде подсећамо на нека од тих часних имена, као што су: П. Бурдије, И. Волерстин, Џ. Греј, Н. Клајн, У. Бек, Ј. Штиглиц, Н. Тинбергер, Е. Морен). Резиме тих критика се може поентирати ставом познатог француског социолога и антрополога Е. Морена – *да основни узрок савремене кризе лежи у чињеници да човечанство није постало довољно човечно.*

Савремена социологија се, кроз праксу нових истраживања, мора суочити са феноменом *неолибералног тоталитаризма*, који се испољава кроз неоколонијалну експанзију мегакапитала, тј. транснационалних корпорација као “планетарних гладијатора” и као специфична форма моноцентричног глобализама, као војно-политички поредак нових неједнакости и антагонистичке моћи у савремености. Из овог новог система расподеле друштвене моћи и композиције геостратешких сила, може се извести закључак да тоталитаризам као феномен не произилази само из карактера политичког система (тј. монопартијске диктатуре државног Левијатана) већ и из модела економије. За разлику од класичног тоталитаризма, који се заснивао на ауторитарној моћи државе, нови тоталитаризам се заснива на монополској и неконтролисаној моћи транснационалних корпорација. Стога подвлачимо - да у савремености влада неолиберални постмодерни тоталитаризам, чији протагонисти стављају профит изнад људи (човека) и који утире пут социјалдарвинизацији односа на глобалном тржишту и социјалним сукобима. Као резултат свега тога у друштвеној пракси расту класне и регионалне противречности (између рада и капитала, Севера и Југа).

На трагу Бурдијеове критичке теорије друштва, савремена социологија својим истраживањима треба да демистификује *неолиберални мит о глобализацији*. Да развије критику неоинституционалистичког приступа у савременој науци који замагљује стварне друштвене односе и процесе, и да разоткрије актере деструкције социјалдемократског модела друштва у Европи, који својом неолибералном стратегијом развоја изнутра дели Европу на “Европу радника” и “Европу банкара”. На тај начин социологија би разоткрила друго, невидљиво лице (А. Турен) европског друштва у на-

стајању, које је све мање солидарно, а све више плутократско-технократско.

Такође, социолози треба да истраже изворе нових *противречности у савременим друштвима у транзицији*, чије су елите избором стратегије зависне модернизације отвориле пут периферизацији привреде, друштва и културе. Овакав *модел транзиције без социјалне одговорности* најизразитије се реализовао на Балкану, који је постао нова зона зависних друштава периферног капитализма.

Критичка социолошка истраживања довешће нас до закључка да консеквенце неолибералног - тржишног фундаментализма – оличене у корпоративном “капитализму катастрофе” (Н. Клајн) и “транзицији без социјалне одговорности”, разарају савремено светско друштво, чинећи га подељеним и конфликтним. У фокусу савремене социолошке анализе мора се наћи гусарска и „олош економија“ и предаторска улога лихварске финансијске буржоазије, као „ковача лажног прогреса“, који, заједно са савременом политократијом, разарају капацитете реалне економије и солидарност међу људима, узрокујући структуралну и дугорочну светску кризу са несагледивим последицама по човечанство. У праву је *Ј. Штиглиц* када тврди да: „*садашња криза је последица беспризорне примене неолибералне економске политике засноване на теоријској основи тржишног фундаментализма... То је увек била политичка доктрина која је служила одређеним интересима...*“.²⁾

Поента нашег залагања је да: ако човечанство жели излазак из актуелне кризе, и заснивање *истински отвореног друштва* и мултиполарни развој, неопходне су радикалне измене неолибералне стратегије развоја у савременом свету. У супротном, савремени свет ће се суочити са још суровијим регионалним и глобалним противречностима и сукобима које неће моћи контролисати. У вези са тим подсећамо на упозорење чувеног економисте *Н. Тинбергера*: *ако не кренемо другим путем, изгубљени смо!* Задатак је друштвених наука, посебно социологије, да својим истраживањима и критиком, разоткрију праве изворе кризе друштвених подела и сукоба као и рационално дефинишу правце деловања друштвених актера ка новој аутентичној *социјалдемократској алтернативи*, како би свет био богатији, равноправнији, слободнији и праведнији, а људи спокојнији и срећнији.

2) Ј. Штиглиц, Интервју магазину *Бизнис*, Београд, бр. 34, новембар 2008, стр. 28-33.

ПЛЕДОАЈЕ ЗА ОБНОВУ КРИТИЧКЕ И ХУМАНИСТИЧКЕ УЛОГЕ САВРЕМЕНЕ СОЦИОЛОГИЈЕ

Ако је 70-тих година XX века, у својој књизи „*Позив за социологију*“ (1963), П. Бергер – егзалтирано писао да је она: *акт цивилизирања ума у нашој епохи, што долази из Модерне*, те се стога она поимала тих година као „*критика друштва*“ (Т. Ботомор), „*критичка лектура друштвене праксе*“ (А. Турен) и тежила да се повеже са покретима друштвених промена.³⁾

У савремености, након дуготрајне кризе социологије и друштва у Америци, Бергер је могао закључити у свом раду „*Социологија: Опозив*“ (1992), да је социологија изневерила очекивања.⁴⁾ Данас је њен идентитет озбиљно угрожен, са једне стране, феноменом размрвљеног рада („социологија без друштва“), а са друге стране потискивањем од стране мондологије, као трансдисциплинарне „омнибус“ науке у систему образовања и поделе рада.⁵⁾ Такође, видљива је тенденција потискивања социологије у постсоцијалистичким земљама на нивоу средњих школа, тј. њена замена – грађанским васпитањем, уставним уређењем и др. позитивистичким научним дисциплинама. Под утицајем болоњске реформе у систему универзитетских студија социологије, потиснути су садржаји филозофско-хуманистичких дисциплина, а опште дисциплине сегментирани на курсеве.

Ален Турен у својим студијама „Постиндустријско друштво“ и „За социологију“ између осталог, пише о сазнајној и социјалној улози савремене социологије и њеној вези са покретима модернизације и развоја, реформе и револуције, актерима друштвених промена. По њему, социологија се у савремености експонира као *функционална* или *конфликтна*, односно као аналитичка и инжењерска сила постојећег поретка или као фактор критичке анализе постојећег и његове радикалне измене.⁶⁾ У савременој социологији

3) А. Турен, *За социологију, Постиндустријско друштво*, Глобус, Загреб, 1980, стр. 247.

4) Р. Berger, „*Sociology: a disinvitation*“, *Society*, November/december, 1992.

5) Љ. Митровић, „*Социологија у Србији између професионализације и инструментализације*“, *Социологија*, Београд, бр. 1, 2010, стр. 243-252.

6) У вези са тим А. Турен каже „У данашњој социологији превладава интелектуална борба између социологије одлучивања и социологије констатације... Предмет социологије није ни скуп објективних ситуација ни субјективних расположења, већ друштвених односа који омогућују остварење друштвених система, односно механизма који обликују друштвене праксе... Садашња је задаћа социологије да друштва доведе до спознаје о њиховој акцији...“ Видети о томе у А. Турен, *Постиндустријско друштво*, Глобус, Загреб, 1980., стр. 35, 220, 250.

наглашена је неопозитивистичка улога социологије, оличена у неопозитивистичкој и позитивно инжењерској оријентацији. Истражујући било који друштвени феномен – на макро, мезо и микро нивоу друштвене организације – социолошким методама, ова врста социологије у функцији је дијагнозе и куративе друштвеног инжењеринга – разрешавања друштвених проблема унутар владајућих институција поретка.

Тачно је да социологије нема без емпиријског проучавања друштвених чињеница; али је исто тако тачно да је то тек део посла, једна од фаза у сложеном научно-истраживачком проучавању друштва. „Они који одбијају да иду даље од чињеница, ретко допиру докле допиру саме чињенице“, вели Т. Х. Хаксли.⁷⁾ Хипостазирајући и фетишизирајући свет чињеница, неопозитивисти, некритичном применом квантитативне методе, најчешће не досежу до квалитативног објашњења суштине друштвених појава. У томе, између осталог, лежи ограниченост неопозитивистичког индуктивизма, тј. методолошког индивидуализма (У. Бек) у савременој социологији.

Опседнута неопозитивним методолошким индивидуализмом, ова социологија, размрвљеног рада „на парче“, отворила је пут дисциплинарном хаосу и својеврсној „социологији без друштва“. У њеној слици налазимо свет атомизираних, социјалних чињеница и само магловите обресе друштва. Таква социологија ништа не може рећи о карактеру друштвених односа, систему расподеле друштвене моћи, а још мање о могућностима и путевима разотуђења и еманципације човека. У њој је изгубљен хуманистички коефицијент и људска перспектива развоја савременог друштва.

Време је за обнову критичке и хуманистичке функције савремене социологије и њено повезивање са покретима друштвених промена. Речју, за њену „антагонистичку партиципацију“ (Л. Басо) у динамици савременог друштва, кроз перманентно ангажовану „социолошку интервенцију“ (А. Турен), у служби сазнавања и радикалне измене друштва и и еманципације човека.

Но, овде треба напоменути: да није довољно да само мисао стреми измени света, већ и обрнуто – *да сама стварност мора стремити измени* (К. Маркс). А то значи досезање јединства објективног и субјективног фактора у историји и савремености. Прогресивна теорија помаже актерима у конституисању колективне

7) Цитирано према наводу М. Коена и Е. Нејгела у књизи *Увод у логику и научни метод*, Завод за издавање уџбеника, Београд, 1965, стр. 218.

самосвести (о „класе по себи“ у „класи за себе“), формирању напредних елита – које снагом „креативне деструкције“ помажу избору алтернативних форми даљег друштвеног развоја и напретка. Без освешћених елита нема ни појаве масовних актера друштвених промена.

И као што будућност света никада не представља пуко понављање прошлости, тако и „сутрашње борбе неће бити понављање или модернизација јучерашњих“ (А. Турен). Нова радикална, критичка социологија, као рефлексија друштва о себи и могућностима развоја и еманципације, може проширити лепезу актера у динамици савременог друштва. Да ли ће социологија прихватити тај изазов и помоћи обнову утопијских енергија на фону нове *револуције наде* (Е. Фром), или ће остати пука инжењерска социографија у функцији естетизације постојећег поретка, односно слушкиња текуће политике и учвршћивања моћи технократских структура у репродукцији капитал – односа у њиховој неоимперијалној одисеји у савремености, то ћемо тек видети?

За сада, можемо рећи, да се она налази на раскршћу и пред великим изазовом.

Без обзира на ове тенденције, маргинализације и потискивање социологије и њено редуковање на *веселу, бећарску науку* у служби апологије постојећег поретка, наше је мишљење да социологија као критичка и хуманистичка наука има *raisonne d etre* у систему савремених друштвених наука. Морам подсетити да *социологија* за предмет истраживања има опште и посебне законитости производње друштвеног живота и њихов утицај на структуру и динамику људског друштва, систем расподеле друштвене моћи, друштвени положај људи и друштвених група у глобалном друштву као конкретно-историјском тоталитету. У савремености, овај предметни оквир социологије, процесима глобализације, проширен је на глобални светски систем. У том смислу савремена социологија истражује не само манифестне већ и латентне функције друштвених појава, карактер друштвених односа, идентитет невидљивог друштва и друштвених актера. У свим овим појавама и процесима она тежи да истражи како структурални тако и динамички аспект појава и глобалног друштва, не заборављајући у својој анализи, тј. групној једначини, не само социјалне трошкове, ефикасност организације и одрживи развој, већ и на социјалну правду, на људски коефици-

јент и могућност еманципације човека, хуманизације и напретка друштва.

Уколико социологија жели да измакне погубним замкама савремене апологије центара моћи, она мора да стратегијски правац својих истраживања врати на изучавање законитости начина производње друштвеног живота на систем расподеле друштвене моћи, нових облика експлоатације у условима асиметричне глобализације, који у глобалном светском систему производе феномен моноцентричног глобализма, уводећи свет у нове облике нереда, неједнакости и сукоба.

Стога је неопходно да социологија као *полипарадигматска наука* (Ж. Рицер), синтетички у себи најбоље теоријске вредности савремене науке и филозофије, обнови и реafirмише своју критичку и хуманистичку улогу, као и да се резултати њених истраживања повежу са прогресивним покретима друштвених промена који у нашој савремености треба да реализују циљеве *недовршене грађанске револуције* изражене у програмском слогану „Слобода, једнакост, братство“. У овом контексту посебно истичемо потребу враћања хуманистичким и еманципаторским вредностима који произилазе из Марксове теорије отуђења и вредности дијалектичке методе истраживања (начела тоталитета), као и из наслеђа Франкфуртске критичке теорије друштва, дефинишући наш пледоаје за „*ново просветитељство*“ – и потребу да социологија помаже активној партиципацији грађана у самопроизводњи савременог друштва и еманципацији човека. Речју, да служи часним циљевима свог научног позива и *Истини, Доброти и Еманципацији*, како је Имануел Волерстин прецизно дефинисао њену улогу.

Остваривање овог залагања довело би до обнове хуманистичке деонтологије позива социолога и критичке улоге интелектуалаца у савремености. Вратило би веру у друштвене и хуманистичке науке и скинуло од њих стигму да су пуке слушкиње политике и других центара отуђене моћи у савремености. Својим критичким истраживањима савременог друштва, социологија може помоћи не само у научној дијагнози проблема, већ и у избору алтернатива у друштвеном развоју, хуманизацији друштвених односа и еманципацији човека.

Социологија је произашла из духа Модерне и Просветитељства. Отуда она у себи носи једнако ерос Фауста и Прометеја: сазнајно-критичке и еманципаторско-акционалистичке науке о путе-

вима и могућностима хуманизације друштва и ослобођења човека и човечанства. Стога, она није пука позитивистичка и прагматична наука већ и критичко-хуманистичка и еманципаторска наука. У супротном, она би се редуковала на слушкињу текућих сила центара моћи политике и корпоративних елита мегакапитала у њиховој предаторској, неоимперијалној одисеји, служећи као апологија отуђења и нових облика поробљавања света и човека.

Ljubisa Mitrovic

**PLAIDOYER POUR LE RENOUVELLEMENT DU RÔLE
CRITIQUE ET HUMANITAIRE DE LA SOCIOLOGIE
CONTEMPORAINE**

Résumé

Dans cet article l'auteur présente la situation et les tendances dans la sociologie contemporaine caractérisée par la multitude de disciplines, la domination paradigmatique du néopositivisme et du fonctionnalisme, la crise de l'éthique de profession sociologue aussi bien que le degré élevé de l'instrumentalisation de la part des élites, en fonction d'engineering social et du gros capital.

L'auteur recherche le renouvellement de la fonction critique dans la sociologie contemporaine qui démontrerait les mécanismes de l'exploitation et du pouvoir au niveau national et mondial en analysant le système de répartition du pouvoir social.

Selon l'auteur, si la sociologie veut éviter les pièges de l'apologie des centres de pouvoir elle doit se concentrer sur l'étude de répartition du pouvoir social et de nouvelles formes de l'exploitation et le totalitarisme néolibéral dans les conditions de la globalisation asymétrique provoquant un globalisme monocentrique et risquant de nouvelles émeutes et inégalités.

Dans son article, l'auteur plaide pour la réaffirmation du rôle critique et humanitaire de la sociologie. Il considère que les résultats des recherches sociologiques doivent influencer de gros changements sociaux progressifs et réaliser les objectifs de la révolution bourgeoise „Liberté, Égalité, Fraternité“. L'auteur le formule comme plaidoyer pour la nouvelle époque des Lumières: le besoin que la sociologie aide la participation active des citoyens à l'émancipation de l'Homme et à l'auto-production de la société contemporaine – comme Immanuel Volerstin le disait de servir à la Vérité, la Bonté, l'Émancipation.

L'auteur insiste sur le plaidoyer pour le renouvellement de la déontologie humanitaire du métier sociologue et pour le rôle critique des intellectuels dans la vie contemporaine.

Mots clés: sociologie, société actuelle, apologie, critique, émancipation

ЛИТЕРАТУРА

- А. Турен, *За социологију, Постиндустријско друштво*, Глобус, Загреб, 1980.
- Р. Berger, „Sociology: a disinivation“, *Society*, november/december, 1992.
- Ј. Штиглиц, Интервју магазину *Бизнис*, Београд, бр. 34, новембар 2008.
- Љ. Митровић, «Социологија у Србији између професионализације и инструментализације», *Социологија*, Београд, бр. 1, 2010.
- М. Коен и Е. Нејгел, *Увод у логику и научни метод*, Завод за издавање уџбеника, Београд, 1965.

Овај рад је примљен 11. фебруара 2011. а прихваћен за штампу на састанку Редакције 16. марта 2011. године.